

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

The Study of Academic Leadership of School Administrators under Suphanburi
Primary Educational Service Area 3

สุวรรณา ตรีคองคา

Suwanna Treekongca

นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

e-mail: Komamoon7377@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษาของครูกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 290 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าทีแบบข้อมูลเป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน 2) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า ครูชายกับครูหญิงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน สำหรับการเปรียบเทียบด้านอายุ พบว่า กลุ่มครูที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่จบการศึกษาปริญญาตรีกับจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research were to 1) study academic leadership of school administrators under the Office of Suphanburi Primary Educational Service Area 3 and 2) compare academic leadership of school administrators under the Office of Suphanburi Primary Educational Service Area 3 classified by gender, age and educational level. The sample consisted of teachers in schools under the Office of Suphanburi Primary Educational Service Area 3, totally 290 people, by using stratified random sampling. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used in this study were: percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing using independent t-test.

The results showed as follows: 1) The academic leadership of school administrators under the Office of Suphanburi Primary Educational Service Area 3 were at high level in overall and each aspects.

2) The results of the hypothesis testing at the 0.05 significance level were as follows: male and female teachers had no different opinions towards academic leadership of school administrators both overall and each aspects, teachers of different age had no different opinions towards academic leadership of school administrators, teachers with bachelor degree and with higher than bachelor degree had no different opinion towards academic leadership of school administrators.

Keywords: Academic leadership, school administrator

บทนำ

จากความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา ที่ 6 กำหนดไว้ว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข"และในมาตราที่ 7 กำหนดไว้ว่า "ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รู้จักรักษาส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ กีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อัน เป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง" อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาที่จะจัดการศึกษาให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา ดังกล่าวนั้นบุคลากรสำคัญที่เป็นผู้ปฏิบัติในการจัดการศึกษาคือครู และผู้บริหาร โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้เป็นไปในทิศทางที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา จึงควรพัฒนาคุณภาพงานวิชาการทั้งปัจจัยด้านบุคคล กระบวนการ ผลผลิตและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549: ก, 6-9) ตลอดจนต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการกระตุ้น ให้บุคลากรในองค์กรใช้ศักยภาพในการทำงานให้เกิดผลสูงสุดเพื่อที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เทียน ทองแก้ว, 2545: 35) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนา ปรับปรุงพฤติกรรมและการแสดง ออกให้เหมาะสม ในการบริหารงานนั้นสิ่งที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึงมากที่สุด คือ การทำให้เป็นคนที่มีคุณธรรม ด้วยการพัฒนาคุณลักษณะจากภายใน เรียกว่า ความสวยที่เกิดจากการเป็นคนที่มีจิตใจดีงามนั่นเองซึ่งปัจจัยสำคัญในการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ โดยโรงเรียนที่นักเรียนมีคุณภาพดีมีมาจากโรงเรียนที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ให้ความสำคัญงานวิชาการอย่างจริงจัง มีความรับผิดชอบ และอยู่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ จึงจะทำให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ตรงตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังเช่นงานวิจัยของ สุรัฐ ศิลปะอนันต์ (2543: 35 ; อ่างถึงโน ทศนีย์ เนตรปะโคน, 2552: 3) ที่กล่าวว่าปัจจัยในการสร้างเสริมการเรียนรู้ที่จะทำให้คุณภาพการเรียนรู้ของเด็กไทยได้มาตรฐานสูงระดับโลกได้คือ "ภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง" เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผู้วิจัยมีความสงสัยว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 นี้จะมีลักษณะเหมือน หรือแตกต่างกันหรือไม่ และมีภาวะผู้นำในลักษณะใด พฤติกรรมใด เป็นสิ่งที่ดี พฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ต้อง ปรับปรุงบ้าง จึงต้องมีการศึกษาอย่างเป็นระบบดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการให้ข้อเสนอแนะสถานศึกษาในการวางแผน กำหนดนโยบาย ตลอดจนพัฒนา ปรับปรุง และหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการให้ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพ การศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้วิจัยจึงนำเอาวัตถุประสงค์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบประกอบสำคัญในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
สถานภาพของครู	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
1. เพศ - ชาย - หญิง 2. อายุ - ตั้งแต่ 20-40 ปี - มากกว่า 40 ปีขึ้นไป 3. ระดับการศึกษา - ปริญญาตรี - สูงกว่าปริญญาตรี	ประกอบด้วย 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2. ด้านการพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ 3. ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 125 โรงเรียน ซึ่งมีข้าราชการครู จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,132 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2563 ที่สุ่มมาเป็นตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอแกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ประชากรจำนวน 1,132 คน ได้ จำนวนตัวอย่าง 290 คน และทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ให้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นภูมิในการแบ่งในนี้มี 3 ชั้นภูมิ ตามขนาดโรงเรียนคือ 1)

โรงเรียนขนาดเล็ก 2) โรงเรียนขนาดกลาง และ 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ (ไม่มีโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการนิเทศภายในเรียน แบ่งระดับตามการปฏิบัติออกเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์น้ำหนักการให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีการปฏิบัติที่น้อยที่สุด

แบบสอบถามมีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามตัวแปร แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปร พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่า 0.5 ทุกข้อคำถาม จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตัวแปรเท่ากับ 0.87 จะเห็นได้ว่า แบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นมากกว่า 0.8 แสดงว่า แบบสอบถามมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจัดส่งไปยังสถานศึกษาเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อขอเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean) กำหนดขอบเขตของ ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535: 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แปลความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แปลความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แปลความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 แปลความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลความว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ และอายุ โดยการวิเคราะห์ด้วยค่า Independent t-test ส่วนระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One way ANOVA) วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.66$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน และ (3) ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นครูผู้สอนต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า

2.1 ความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศชายกับเพศหญิงต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ไม่แตกต่างกัน ทั้งภาพรวมและรายด้าน

2.2 ความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 20 - 40 ปี กับกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 40 ปี ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ไม่แตกต่างกัน ทั้งภาพรวมและรายด้าน

2.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นครูผู้สอนโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่จบปริญญาตรีกับจบสูงกว่าปริญญาตรีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งภาพรวมและรายด้าน

อภิปรายผล

1. การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน จะต้องมีการกำกับอย่างใกล้ชิด เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างขวัญกำลังใจให้กับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ รัตนอนันต์ (2555) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสถานศึกษาในทุกโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 47 ถึงมาตราที่ 49 ได้ระบุไว้ว่า ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ อันประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกที่ต้องรับการประเมิน

อย่างน้อย 1 ครั้งในทุกห้าปี และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ซึ่งทุกโรงเรียนจะต้องดำเนินการปรับปรุงพัฒนางานให้ได้มาตรฐานการประกันภายใน 14 มาตรฐานเช่นเดียวกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2548: 39-40) และเหตุผลอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะข้อบังคับของคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ข้อ 7 ที่ได้กำหนดมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในด้านวิชาการของผู้บริหารไว้ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการศึกษา นโยบายและการวางแผนการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การวิจัยทางการศึกษาตลอดจนผู้บริหารจะต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารการศึกษาที่คณะกรรมการคุรุสภารับรองอีกด้วย (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549: 13-14) จากเหตุผลดังกล่าวจึงผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษา พบว่า ครูเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญระหว่างเพศชายกับเพศหญิงเท่าเทียมกัน เพราะงานวิชาการใช้สติปัญญา ความรู้ความเข้าใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ปัจจุบันครูชายและครูหญิงได้รับการศึกษาในระดับใกล้เคียงกัน มีโอกาสได้เข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เท่าเทียมกัน จึงมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ยามาดา (Yamada, 2000; อ้างถึงใน โยธิน สกุลเดช, 2548, 23-24) ได้ทำการวิจัยถึงความรับผิดชอบ และสมรรถภาพในการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา เมืองเฟสโน รัฐแคลิฟอร์เนียพบว่า ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนขึ้นอยู่กับ 1) เตรียมการในด้านการศึกษา 2) ประสบการณ์ในการบริหาร 3) เพศ 4) จำนวนครั้งในการนิเทศผู้ร่วมงาน และ 5) ขนาดของโรงเรียน ส่วนสมรรถภาพของผู้บริหารในการเป็นผู้นำทางวิชาการนั้นขึ้นอยู่กับ 1) เพศ 2) การเตรียมการในด้านการศึกษา 3) ประสบการณ์ในการบริหาร 4) จำนวนครั้งในการนิเทศผู้ร่วมงาน และ 5) ขนาดของโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยและโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา ควรจะมีโปรแกรมการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ในขอบข่ายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเป็นผู้นำทางวิชาการแก่ครูผู้สอนได้ รวมทั้งสามารถประเมินผลเพื่อช่วยเหลือคณะครูในฐานะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ที่มีอายุตั้งแต่ 20-40 ปี กับอายุมากกว่า 40 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีอายุและครูที่มีอายุน้อยจะต้องหาโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และมีแนวทางปฏิบัติเมื่อมีเหตุการณ์หรือมีปัญหาให้แก้ไขก็สามารถแก้ไขได้ เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ครูที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษา พบว่า ทั้งจบการศึกษาปริญญาตรีและจบสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะครูที่จบการศึกษาปริญญาตรีและจบสูงกว่าปริญญาตรี ได้รับการศึกษาอบรมสม่ำเสมอ จึงมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารได้มากขึ้น ซึ่งมักจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิชาการอยู่เสมอ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกากรอง ศรีประไหม (2558) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 3 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีแบบภาวะผู้นำ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 หัวหน้าฝ่ายการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะ ๆ
3. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำกับ ติดตามให้นำผลการประเมินหลักสูตรมาปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
4. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยมีการประเมินที่หลากหลาย และต่อเนื่องและเน้นการประเมินตามสภาพจริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. ควรศึกษาสภาพปัญหาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
3. ควรศึกษาเชิงลึกถึงความต้องการผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กิตติวรรณ แสนโท. (2556). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เกตุผกา มานะกิจ. (2554). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหาร วิชาการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ชาญชัย อาจินสมมาตร. (2543). *ทักษะภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ช่อพุด รุ่งอรุณ และธีระวัฒน์ มอนโรสง. (2563). แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 22(1) (มกราคม - มิถุนายน 2563): 81-94.
- เทียน ทองแก้ว. (2545). ภาวะผู้นำ: สมรรถนะหลักของผู้บริหารในยุคปฏิรูป. *วารสารวิชาการ*, (9): 35-43.
- ทัศนีย์ เนตรประโคน. (2552). *สภาพภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อำเภอประโคนชัย*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2549). *ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา: สภาพปัญหาและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปาไลดา ยงทวี และ นันทรัตน์ เจริญกุล. (2558). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ประสบความสำเร็จ. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 10(3): 174-188. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaije.org/index.php/OJED/article/view/3553>
- ปรเมศร์ ชะโลธร และวลัยพร ศิริภิรมย์. (2558). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยธนบุรี. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 10(3): 1-15. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/35536/33509>

- ผกากรอง ศรีประไหม. (2558). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- วิภาวดี ชีวะผลาบุญ. (2553). *รูปแบบการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยคริสเตียน, กรุงเทพฯ.
- วันเพ็ญ รัตนอนันต์. (2555). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. (2562). *สารสนเทศทางการศึกษาประจำปี 2562*. สืบค้นจาก <http://spb3.go.th/spb3/index.php>
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2547). *ภาวะผู้นำในองค์การการศึกษา*. ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- อำรุง จันทวานิช และไพบุลย์ แจ่มพงษ์. (2542). การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพ. *วารสารวิชาการ*, (9): 2-12.
- Anderson, L. W., & Pigford, A.B. (2000). *Removing administrative impediments to instructional improvement Efforts*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bass, B. M. (1998). *Transformational Leadership: Industrial, Military and Educational Impact Mahwah*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cavazos, J.M. (1999). *The instructional leadership of high school principals in successful Hispanic Majority high schools*. (Ph. D. Dissertation). Faculty of Graduate School, The University of Texas at Austin.
- Dennerling, G. R. (1999). *The middle school principal: An analysis of Instructional Leadership*. Dissertation Abstracts International, 60(04): 951-A.
- Hawkins, T. L. (2002). *Principal leadership and organization climate: A study of perceptions of leadership behavior on school climate in international school*. Ed.D. Dissertation, University of Minnesota.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 607-610.
- Mickey, B. H. (2000). *Instructional Leadership: A vehicle for one urban principal to effective pedagogical restructuring in a Middle School*. (Ed.D. Dissertation). Temple University.
- Young, F. R. (1994). The relationship between Mississippi post-secondary trict vocational director' leadership styles and faculty job sati, *Dissertation Abstracts International*. 54(7): 2426-A.